

μικές συναλλαγές και η ολοένα αυξανόμενη διάδοση της στον ευρωπαϊκό χώρο, ευνοούσε την άποψη των σαινσιμονιστών ότι μπορούσε να αποτελέσει το μέσο για την συναδέλφωση των λαών. Επιπλέον, η γαλλική γλώσσα είχε κατορθώσει κατά την περίοδο της Γαλλικής επανάστασης να συνενώσει κάτω από μία κοινή προσδοκία και ένα κοινό ιδεώδες ανομοιογενείς γλωσσικά πληθυσμούς. Υπό αυτή την έννοια, θεωρήθηκε η γαλλική ήταν το πλησιέστερο γλωσσικό σύστημα προς την οικουμενική γλώσσα.

Με αυτά τα πνευματικά εφόδια φτάνει στην Ελλάδα το 1833 ο Gustave d' Eichthal, ηγετικό στέλεχος της ομάδας των σαινσιμονιστών. Προσωπικότητα ανήσυχη, κράμα των εβραϊκών καταβολών του και της χριστιανικής φιλοσοφίας, λόγιος, δημοσιολόγος αλλά και αυθεντικός εκπρόσωπος της αστικής τάξης, ο d' Eichthal υπήρξε από τους πρωτεργάτες για την προσπάθεια της συνέχισης αλλά και της εν μέρει αμφισβήτησης του έργου του Saint-Simon μετά τον θάνατο του. Μετά την διάλυση της σαινσιμονικής εταιρείας το 1832 και τον διωγμό που υπέστησαν τα μέλη της, ο d' Eichthal, μαζί με ορισμένους παλιούς συντρόφους του βρήκε καταφύγιο στο Ναύπλιο, που ηγήθηκε του γραφείου Πολιτικής οικονομίας που στόχευε στην Οικονομική και κοινωνική αναδιοργάνωση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους³. Δύο χρόνια αργότερα εγκατέλειψε την Ελλάδα υπό το βάρος των κατηγοριών ότι υπέθαλπε οπαδούς του σαινσιμονισμού. Η παραμονή του ωστόσο στην χώρα υπήρξε καθοριστική για την εξέλιξη της σκέψης του και την μετέπειτα διαδρομή του.

Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα γνώρισε και μελέτησε τις ιδιαιτερότητες της βαυαροκρατουμένης τότε Ελλάδας, ενώ συγχρόνως εξοικειώθηκε με την γλώσσα της (Quest de Saint Hilaire 1887: 64). Μετά την επιστροφή του στην Γαλλία ο d' Eichthal δεν ξέχασε την Ελλάδα. Αντιθέτως και παρά το γεγονός ότι δεν διέθετε κατάρτιση ελληνιστή, συνέδεσε το όνομα του με την προσπάθεια διάδοσης των ελληνικών γραμμάτων στην Γαλλία ως ιδρυτικό μέλος της Association pour l' Encouragement des Etudes Grecques en France και υπηρέτησε ως το τέλος της ζωής του τους σκοπούς της.

Ως γνήσιο τέκνο του σαινσιμονισμού, ο d' Eichthal προσπάθησε να αναδείξει στις μελέτες του τις μεγάλες ιδέες που από καταβολής του πολιτισμού είχαν επιτρέψει την επικοινωνία των λαών. Στην ιουδαϊκή, ελληνική και χριστιανική φιλοσοφία διέκρινε την πορεία του ανθρώπινου γένους προς την δημιουργία μιας παγκόσμιας ειρηνικής κοινότητας. Η πεποίθηση του αυτή ενισχυόταν από τις γεωπολιτικές αλλαγές που βίωνε η εποχή του. Η ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου, του τηλεγράφου, οι διανοίξεις ισθμών και σιράγγων, που διευκόλυναν την προσέγγιση των λαών συνέβαλαν στην πραγματοποίηση του σαινσιμονικού ιδεώδους, θέτοντας με πιο επιτακτικό τρόπο το ζή-

τημα της γλωσσικής αλληλοκατανόησης.

Το 1864, ο D'Eichthal δημοσιεύει την μελέτη του De l'usage pratique de la langue grecque, στην οποία διατυπώνει για πρώτη φορά την πρόταση του να υιοθετηθεί η ελληνική ως διεθνής γλώσσα, θέμα που θα τον απασχολήσει και σε μεταγενέστερα δημοσιεύματα του (1871, 1884)*. Η πρόταση αυτή δεν ήταν καινούργια: είχε υποστηριχθεί μία δεκαετία νωρίτερα από τον Μάρκο Ρενιέρη σε άρθρο του στο περιοδικό Spectateur de l' Orient⁵, το οποίο μάλιστα αναδημοσιεύει ο d' Eichthal.

Ο Ρενιέρης, απαντώντας τότε σε σους είχαν κατά καιρούς υποστηρίξει την θέση ότι η γαλλική γλώσσα ήταν αυτή που μπορούσε να αποτυπώσει με τον πληρέστερο και ικανοποιητικότερο τρόπο τα επιτεύγματα του ανθρώπινου πνεύματος, διατύπωνε την άποψη ότι η ελληνική είναι ακόμα περισσότερο διαδεδομένη από την γαλλική μια και διδάσκεται σε όλα τα σχολεία των πολιτισμένων εθνών. Με δεδομένο τι κάθε καλλιεργημένος άνθρωπος έχει διδαχθεί αρχαία ελληνικά, ο Έλληνας λόγιος πίστευε ότι συγκροτείται κατ' αυτόν τον τρόπο μία παγκόσμια κοινότητα η οποία έχει στην διάθεση της ένα κοινό γλωσσικό όργανο επικοινωνίας, την Ελληνική Γλώσσα.

Από αυτή την βασική θέση του Ρενιέρη ξεκινά ο d' Eichthal, ο οποίος με εμφατικό τρόπο διατυπώνει την βεβαιότητα του για την μελλοντική δημιουργία μιας παγκόσμιας κοινότητας που θα διέπεται από μία κοινή οργάνωση. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσει την αναγκαιότητα ύπαρξης μιας κοινής γλώσσας, η οποία, χωρίς να αναφέρει ή να αντικαθιστά τις εθνικές γλώσσες-χαρακτηριστικό γνώρισμα της ιδιοσυστασίας κάθε λαού-θα αποτελέσει το μέσο για την οικοδόμηση διεθνών σχέσεων. «Για όποιον έχει κατανοήσει την εποχή μας, γράφει, θεωρείται δεδομένον ότι τόσο το θέμα της παγκόσμιας γλώσσας, όσο και το θέμα της παγκόσμιας μητρόπολης, δεν μπορούν να παραμείνουν στην κατάσταση ύπνωσης που βρίσκονται σήμερα» [d' Eichthal 1887: 114]. Η διεθνής κοινή γλώσσα, όμως, δεν μπορεί να είναι ένα αυθαίρετο δημιούργημα, μία τεχνητή γλώσσα⁶. Πρέπει να αναζητηθεί μεταξύ των ομιλουμένων γλωσσών.

Παίρνοντας αποστάσεις από τους παλιούς σαινσιμονιστές συντρόφους του πουστήριζαν την επιλογή τους στο γεγονός ότι η γαλλική γλώσσα ήταν γλώσσα με παρελθόν, με πλούσια ιστορία και ποικίλες γλωσσολογικές διαδρομές (Gouvard 2002: 69) και απαντώντας στις μεμονωμένες φωνές που ήδη είχαν αρχίσει να προβάλλουν την αγγλική ως διεθνή γλώσσα, ο d' Eichthal υποστηρίζει μόνο η ελληνική μπορεί να διαδραματίσει αυτόν τον ρόλο. Χωρίς να διαφοροποιείται από το θεωρητικό πλαίσιο που

“ **Η εκμάθηση της ελληνικής πρέπει, σύμφωνα με τον d' Eichthal, να έχει αφετηρία την Νέα Ελληνική** ”